

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum tertia die productæ fuerint plantæ noxiæ. disput. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

impediret: si quæ namque aqua ex orificio alicuius A fontis prodiret, profinus à terra forberetur, nec cum alia coniungi posset ad fluij generationem. Vnde videmus fluuios multos, eos præsertim qui terras aridas pertranseunt, in æstate exiccati, & in annis valde siccis, tum plurimos fontes, tum ingentes fluuios omnino arefcere. His igitur, & aliis similibus de causis, mare appellatur locus, vnde exeunt flumina: non verò quòd eminentius sit quàm terra discooperta.

Contextus sacer, in quo prior pars operum tertiæ diei traditur, planus est ex iis, quæ disputationibus præcedentibus dicta sunt. Solum admonuerim, cum dicitur: *Et vidit Deus quod esset bonum*, intelligendum esse, aquas scilicet esse congregatas in locum vnum, & terram esse discoopertam, ad finem iam explicatum.

DISPUTATIO XII.

De posteriori parte operis tertiæ diei, de productione videlicet plantarum.

Cur Deus plantis terram concesserit.

Discooperta terra, Deus statim eadem die eam plantis vestiuit: tum ad ornatum & pulchritudinem illius: tum etiam vt animalibus sequentibus diebus condendis cibum præpararet. Augustinus lib. 5. super Genesim ad litteram c. 4. & 5. & lib. 8. cap. 3. affirmare videtur terram die tertia virtutem producendi plantas accepisse: produxisse verò illas postea paulatim temporis progressu. Contrarium tamen sonat aperte Scriptura Genes. cap. 1. affirmatque communis Doctorum sententia, plantas videlicet productas fuisse tertia die in suo esse perfecto. Cum enim prima die specierum productio, non ad naturam, sed ad naturæ autorem spectet, cuius, vt questione 2. articulo 3. ostendimus, est proprium conferre primò esse speciebus in aliquo, aut aliquibus earum indiuiduis: Dei autem perfecta sint opera: sanè quando Deus produxit plantas, eas produxit perfectas quoad magnitudinem, quam vnacunque suapte natura postulat, ad quam multæ earum non nisi longo tempore per naturales causas peruenissent. Atque hæc plantarum productio est, quæ Genes. 1. tertia die narratur facta. Idem censendum est de animalibus, quæ sunt à Deo sequentibus diebus producta, fuisse videlicet producta in esse & magnitudine perfecta, quam non nisi longo tempore per causas naturales attigissent.

Animalia producta fuerunt à Deo in magnitudine perfecta.

Caiet. opi.

Caietanus: eò quòd Scriptura affirmet dixisse Deum: *Germinet terra herbam viuentem, & lignum pomiferum*. Et inferiùs subiungat: *Et protulit terra herbam viuentem, & lignum faciens fructum*: censet terram concurrisse efficienter ad primam plantarum productionem, ita videlicet, vt Deus mediante terra, tamquam causa media efficiente, eas produxerit. Contraria tamen sententia, terram videlicet concurrisse solum passiuè materiam subministrando, Deumque se solo plantas efficienter produxisse, est communis Doctorum, omninoque amplectenda.

Refellitur.

Plantas primas solum Deus efficienter produxit.

Quare quando Genes. 1. dicitur: *Germinet terra herbam viuentem*, intelligendum est, ministrando materiam, ex qua herba producatur, atque ex ipsa terra egrediatur. Similiter quando rursus dicitur: *Protulit terra herbam viuentem*, intelligendum est, ministrando simili modo materiam.

Circa contextum sacrum solum est quòd admonentur, *lignum pomiferum*, idem esse, quòd lignum ferens fructum. Pomum namque vsurpari solet pro

fructu generaliter sumpto. Dum dicitur: *Cuius semen in semetipso sit super terram*, intelligendum est, ad speciei conseruationem propter indiuiduorum corruptibilitatem.

DISPUTATIO XIII.

Virum tertia die producta fuerint plantæ noxiæ.

Dbitant Doctores, num statim tertia die producta fuerint omnes species plantarum: An verò venosæ, & aliæ plantæ noxiæ, quales sunt tribuli, spinæ, producta fuerint post Adæ peccatum in pœnam illius.

Pars, quæ negat, suaderi potest. Primò, quoniam Scriptura Genes. 1. narrans plantas tertia die productas ait: *Et protulit terra herbam viuentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum: & habens vnumquodque semen secundum speciem suam*, & vidit Deus quod esset bonum: quæ sanè in venosas & noxiæ plantas non quadrant.

Secundò, quoniam Genes. 3. in pœnam peccati dicitur Adamo, *Quia comedisti de ligno, ex quo preceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vita tua, spinas & tribulos germinabit tibi: ex quibus sanè videtur colligi, nec ante peccatum germinasse spinas & tribulos, nec futurum fuisse, vt hæc germinaret, si primi parentes non peccassent.*

Basiliius homilia 5. Hexaëmeron, & Ambrosius 3. lib. Hexaëmeron cap. 9. & 11. licet affirmet venosas & infructuosas plantas tertia die fuisse productas, tum ne earum pulchritudo vniuerso deesset, tum etiam quia, quæ hominibus venosæ sunt, aliis rebus præfunt, imò quædam earum cum aliis commixtæ ad hominum morbos pellendos conducunt, sedandisque doloribus inferunt, multæque aliæ ex illis percipiuntur vtilitates: vsque adeò tamen spinas, & tribulos ante peccatum productos fuisse locis citatis negant, vt cum illis Damascenus lib. 1. s. dei orthodoxæ cap. 10. & Beda ac Rabanus in Genesim, affirmant, *rosam ante peccatum productam fuisse sine spinis, post peccatum verò spinis muniri cepisse.*

Probabilior tamen est contraria sententia, in quam inclinant Augustinus 3. super Genesim ad litteram cap. 18. & D. Thomas 1. parte, questione 69. articulo 2. ad secundum, & plerique alij in Genesim. Nempe, etiam spinas & tribulos productos fuisse ante peccatum. De his autem spinis, quæ rosas, multisque aliis fructiferis & egregijs plantis sunt innata, dubitandum non est, Augustinum & D. Thomam constanter fuisse arbitratos, fuisse nascituras, esse nullum peccatum in orbe susceptum fuisse: minuculum namque foret produci eiusmodi plantas, & insurgere spoliatis iis munimentis, quæ ipsis innata sunt.

Ratio, quæ me mouet, vt etiam spinas alias & tribulos fuisse ante peccatum productos cum posterioribus Patribus affirmem, est. In primis, quoniam, vt Augustinus loco citato ait, etiam ex spinis & tribulis commoditates percipiuntur, ad animam, terrestriūque animalium pastum, & ad multa alia. Deinde quoniam hæc non magis nociua & molesta sunt hominibus quàm serpentes, quos constat ante peccatum extitisse. Præterea quoniam posita constitutione vniuersi, quæ nunc est, & tunc (saltem extra terrestrem paradysum) erat, ornatur.

tur naturaliter : ergo etiam ante peccatum fuerunt producta, foréntque producenda, esto nullum fuisset peccatum admiffum.

Ad primum argum. contraria par- tis.
Ad primum ergo argumentum in contrarium dicendum est, etiam venenosas & noxias plantas esse herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, aut lignum faciens fructum (si non est hominum aptum, certè ad multa alia commo- dum) & habens unumquodque sementem secundam speciem suam, & unamquamque earum esse bonam, hoc est, perfectam, iuxta id, quod suapte natura postulat : esse præterea accommodatam ad finem, ad quem producta est. Quod si qua noxia planta esset, cui illa non quadrent, certè in præcipuis plantis, minus præcipuè, vt Basilius ait, fuissent intellectæ.

Paradisus terrestris an spinas & tribulos germinaret.
Pro solutione secundi argumenti notandum est, Deum tertia die, dum ceteras produxit plantas, condidisse peculiariter terrestrem Paradisum, vt eximia pulchritudinis, incredibilisque amenitatis (qua ratione illius plantatio Deo peculiariter Genes. 2. tribuitur) sic terram fecundissimam, vel tunc talem redditam, vel certè secunda die, quando terram ab aquis eleuauit, quam solam habitarent homines, si non peccassent, indeque in sempiternam felicitatem transferrentur : reliquum autem orbis terrarum longè minus fecundum produxit, quinimò maxima ex parte sterile, tamquam exilium in quo genus humanum, si homo peccaret, ob suum delictum exularer. Quia ergo terra noua, nisi que sterilis & infœcunda est, culta spinas & tribulos germinat, sanè paradisus terrestris spinas & tribulos non germinaret, saltem in magna copia, & que vel molestiam parerent, vel alios fructus impedirent, quasi terra loco aliorum fructuum, qui ex aliis feminibus illi mandatis, sperarentur, redderet spinas & tribulos, vt magna ex parte facit reliquum orbis, in quod genus humanum in pœnam peccati relegatum est. Quin potius homines in paradiso terrestri modico cultu, qui non ad laborem & fatigationem, sed ad recreationem, vitandum otium, & exercenda membra inferuieret, abundantissimos fructus ex terra perciperent, cum tamen perpaucis indigerent : tanta vis erat, quam ad sustentandam vitam instaurandamque naturam, Deus in ligno vite collocarat. Porro fuisse tunc colendam ab hominibus terram, & non proflus otandum, apertè indicant verba illa Genes. 2. Tullit Dominus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis, vt operaretur & custodiret illum.

Ad secundam.
Ad secundum igitur argumentum dicendum est, sensum illorum verborum esse, *Maledicta terra in opere tuo*, quatenus scilicet in pœnam peccati terra, in qua à Paradiso exulabis, tam sterilis creata est, vt non nisi magno cum labore ex ea fructus comedas : & insuper penuriam magnam eorum sæpe patiaris : spinas & tribulos germinabit tibi, eadem ipsa terra in qua exulabis : quæ enim in fetalis creata est, vt spinas & tribulos germinet eisdem tribulos & eisdem spinas, germinabit tibi, hoc est, in pœnam delicti tui, vt optimè Augustinus loco citato, & plerique alij exponunt : quod tamen non fecisset Paradisus, in quo eras conditus. Quare simili modo fuissent spinæ & tribuli in terra, in qua nunc exulat genus humanum, esto non fuisset peccatum. Nisi fortè quis dicat, post peccatum, in pœnam iustam illius, fuisse terram hanc, in qua exulamus, redditam à Deo magis sterilem & infœcundam.

Molina in D. Thomam.

dam, conuertendo maiorem illius partem in saxa, & arenam nullius fecunditatis.

DISPUTATIO XIII.

Quo mense & quo die conditus fuerit hic mundus.

Quoniam ex productione plantarum desumuntur argumenta ad probandum quo mense mundus hic fuerit conditus, disputatur hæc quæstio potius hoc loco, quam alio. Conueniunt omnes mundum conditum fuisse in æquinoctio : differunt verò an in æquinoctio verno mense Martio, qui apud Hebræos appellatur Nisan, an potius in autumnali, mense Septembri.

Lyranus cum Rabbi Eliezer & aliis ex Hebræis, Abulensis in cap. 2. Genes. quæstione 12. Olearum in apparatu, arbitrantur mundum productum fuisse in æquinoctio autumnali, sole existente in principio libra. Id probant, quoniam tunc fructus sunt maturi : Deus autem produxit plantas cum fructibus iam maturis ad hominum, ceterorumque animalium sustentationem : vnde inferitis : *Ecce, inquit, dedi vobis omnem herbam asserentem semen super terram, & vniuersa ligna, quæ habent in semetipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animalibus terre* : ergo mundus non in æquinoctio verno, quando fructus non sunt maturi, sed in autumnali fuit productus.

Quod si his autoribus obiciatur illud Exodi 12. *Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni* : is verò mensis erat mensis Nisan, in quo filij Israël egressi sunt de terra Ægypti. Vbi nota, quod menses Hebræorum erant lunares, mensisque Nisan incipiebat à nouissimo verno æquinoctio proximiori, atque adeo ferè nostro Martio respondebat. Respondent, Iudæos duobus modis computasse, & in hodiernum vsque diem computare annos. Vno, simpliciter & quoad contractus, aliasque res prophanas, & annum iubilæi. Atque hoc modo annum incipere à nouissimo proximiori æquinoctio autumnali, qui mensis lunaris nostro Septembri ferè responder. Vnde Exodi 23. ait Deus, *Solemnitatem quoque celebrabis in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas de agro.* Et capite 34. *Solemnitatem facies quando redeunte anni tempore cuncta conduntur.* In principio ergo nouilunij æquinoctij autumnalis, quando fruges de agro conduntur, finiebat vno annus, & incipiebat alter. Alio verò modo dicunt computasse annos, quoad Pascha celebrandum, tempusque egressionis de terra Ægypti. Atque hoc modo iuxta Dei præceptum Exodi 12. annum incipere à nouilunio verno æquinoctio proximiori, mensisque Nisan esse primum mensium. Vnde Exodi 34. ante verba, quæ ex eo capite paulò ante retulimus, habetur, *solemnitatem azymorum custodies, in tempore mensis nouorum : mense enim verno temporis egressus es de Ægypto.*

Damasceus 2. lib. fidei orthodoxæ cap. 7. Ambrosius 1. lib. Hexæmeron cap. 4. Athanasius, aut quiuis ille est autor, quæstionum ad Antiochum qu. 17. Cyrillus Hierosolymitanus catechesi 14. Leo Papa sermone 9. de Passione Domini. Gregorius Nazianzenus orat. in nonam Domini. Isidorus 5. Etymol. cap. de temporibus. Theodoretus qu. 72. in Exod.

Qui existimant mundum mense Septembri conditum.

Annos duobus modis Hebræi computabant.

Mundum mense Martio conditum.

M m m Exod.